

CZU: 338.48

TURISMUL – PRIVIT PRIN PRISMA DEFINIȚIILOR SALE**Oxana COSTEȚCHI-JUȘCA***Universitatea de Stat din Moldova*

Spre sfârșitul secolului al XIX-lea turismul se ancorează profund în mediul înconjurător, transformându-se astfel într-un fenomen social-economic complex. Pentru a-l descoperi și a-i valorifica imensul potențial pe care îl prezintă, sunt inițiate diverse studii în căutarea celor mai eficiente soluții, forme și metode de cercetare. Reieșind din rolul și importanța turismului în perioada contemporană, au sporit și preocupările pentru definirea cât mai exactă și completă a acestui fenomen.

Cuvinte-cheie: *turism, turism intern, turism receptor, turism emițător, turism interior, turism național, turism internațional, turist.*

THE TOURISM – LOOKED THROUGH THE PRISM OF ITS DEFINITION

Towards the end of the nineteenth century tourism is anchored deeply into the environment, thereby transforming a complex social and economic phenomenon. To discover and to capitalize on the immense potential that presents, initiate various studies looking for the most effective solutions, forms and methods of research. Proceeding from the role and importance of tourism in the contemporary period, and increased concerns for accurate and complete definition of this phenomenon.

Keywords: *tourism, domestic tourism, inbound tourism, outbound tourism, internal tourism, national tourism, international tourism, tourist.*

Introducere

În toate timpurile, planeta noastră a fost perindată și explorată de oameni, astfel încât fenomenul turistic își are rădăcinile încă în antichitate, evoluând și progresând odată cu dezvoltarea societății. Ca activitate distinctă, turismul s-a manifestat relativ recent (în secolul al XIX-lea), însă ia amploare și se dezvoltă spectaculos în următoarele secole, constituind astăzi o componentă de primă importanță a vieții economice și sociale pentru un număr tot mai mare de țări ale lumii. Receptiv la prefacerile civilizației contemporane, turismul evoluează sub impactul acestora, dinamica sa integrându-se în procesul general de dezvoltare, acționând ca un factor stimulator al acestuia, dar și ca promotor al globalizării și factor al dezvoltării durabile.

Progresul tehnic, dezvoltarea tehnologiilor informaționale, reducerea barierelor politice și comerciale dintre țări, pe de o parte, și creșterea numărului și diversificarea tipologică a celor implicați în organizarea și gestionarea călătoriilor, precum și realizarea obiectivelor vizând evaluarea piețelor, determinarea eficienței campaniilor comerciale, orientarea investițiilor, valorificarea resurselor umane și altele, pe de altă parte, au accentuat cererea de informații turistice.

Turismul se adresează unor segmente largi ale populației, răspunzând pe deplin nevoilor materiale și spirituale ale acestora; astfel, prin intensificarea circulației, fenomenul înregistrează unul dintre cele mai înalte ritmuri de creștere. Pe de altă parte, prin amploarea și conținutul său complex, turismul antrenează un vast potențial natural, material și uman având implicații profunde asupra dinamicii economiei și societății, asupra relațiilor internaționale.

Cercetarea științifică a fenomenului turistic integrează o arie tematică largă: de la clarificările conceptuale și definirea locului acestuia în strategia dezvoltării până la evaluarea impactului său în plan economic, social, cultural, ecologic și politic. Toate acestea bazându-se pe utilizarea unei varietăți de surse informative.

Abordări științifice

Deși considerat de cei mai mulți dintre experții în domeniu un fenomen specific epocii contemporane, turismul s-a cristalizat în a doua jumătate a secolului al XIX-lea și, ca atare, primele încercări de a-l defini și a-l caracteriza datează din această perioadă. Transformările care au avut loc în evoluția turismului au favorizat intensificarea cercetărilor cu privire la conținutul și trăsăturile definitorii ale noțiunii de turism.

Termenul „turism” își are semnificațiile în următoarele cuvinte latine: *tornare* – a se întoarce și *tornus* – mișcare circulară, care nu presupune schimbarea rezidenței. Limbile europene moderne au reluat termenul din francezul „tour”, care înseamnă călătorie în circuit, deci cu revenirea la punctul de plecare, semnificație ce stă la baza cuvintelor „tourisme” – la francezi, „tourismo” – la italieni, „tourismus” – la germani, „tourism” – la englezi, „туризм” – la ruși sau „turism” – la români [1, p.9].

În pofida faptului că termenul „turism” aparține circuitului lingvistic de aproape două secole, o definiție distinctă, unanim acceptată, nu există. Astfel, respectivul termen este definit de diferiți autori ca fiind:

- ✓ „arta de a călători pentru propria plăcere” (M.Peyromarrie Debord) sau „activitatea din timpul liber care constă în a voiaja sau locui departe de locul de reședință, pentru distracție, odihnă, îmbogățirea experienței și extinderea bagajului cultural, datorită cunoașterii unor noi aspecte umane și a unor peisaje necunoscute” (Jan Medecin) [2, p.21]. Profesorul belgian Edmund Picard definește turismul drept „... ansamblu de organe și funcții ale acestora, considerate nu doar ca valori pe care călătorul le ia, dar și ca valori ale țării unde el sosește cu portofelul doldora, gazda profitând direct (în primul rând hotelierii) și indirect de cheltuielile pe care le face persoana vizitatoare spre a-și satisface nevoile de cunoștință sau plăcere...”. În 1880, E.Guyer Freuler a formulat următoare definiție: „Fenomen al timpurilor noastre, bazat pe creșterea necesității de refacere a sănătății și de schimbare a mediului înconjurător, cultivare a sentimentului pentru frumusețile naturii ca rezultat al dezvoltării comerțului, industriei și al perfecționării mijloacelor de transport” [2, p.21];
- ✓ în opinia lui J.Ch. Holloway, turismul este „o formă de recreere alături de alte activități și formule de petrecere a timpului liber”; el presupune „mișcarea temporară a oamenilor spre destinații situate în afara reședinței obișnuite și activități desfășurate în timpul petrecut la acele destinații” [3, p.11-12];
- ✓ profesorul elvețian W.Hunziker definește turismul ca fiind „ansamblul de relații și fenomene ce rezultă din deplasarea și sejurul persoanelor în afara locului de reședință, atât timp cât sejurul și deplasarea nu sunt motivate de o stabilire permanentă sau o activitate lucrativă oarecare” [3, p.13]. Pe o poziție foarte apropiată se situează și K.Krapf, ceea ce îi conduce pe cei doi autori la formularea unui punct de vedere comun, și anume: „Turismul este un ansamblu de fenomene și relații rezultând din călătoria și șederea nerezidenților, atât timp cât acestea nu determină o reședință permanentă sau nu se leagă de o activitate temporară (sau permanentă) retribuită” [1, p.15]. O altă definiție în acord cu definiția dată de Hunziker – Krapf aparține francezului A.Sessa, potrivit căruia „turismul este un ansamblu de relații și fenomene rezultate din călătoria și sejurul nerezidenților, atât timp cât acesta (sejurul) nu derulează într-o reședință ce devine permanentă” [1, p.17];
- ✓ „Prin turism se înțelege, în primul rând, ansamblul activităților prin care omul își petrece timpul liber, iar, în al doilea rând, industria de bunuri și servicii creată pentru satisfacerea dorințelor, preferințelor sau motivațiilor solicitate de turiști în locul de destinație” [4].

Dicționarul Explicativ al Limbii Române definește turismul ca fiind „totalitatea relațiilor și fenomenelor care rezultă din deplasarea și sejurul persoanelor în afara locului lor de reședință (ca petrecerea vacanței sau concediului de odihnă, participarea la diferite manifestări etc.)” [5].

Dezvoltarea tumultuoasă la nivel mondial a turismului a creat noi probleme și provocări, în special în ceea ce privește comunicarea, circulația informației și mai ales realizarea cooperării. Ca urmare, apare necesitatea adoptării și dezvoltării unei terminologii comune. Astfel, Organizația Mondială a Turismului (OMT) definește turismul ca fiind „activitățile desfășurate de persoane, pe durata călătoriilor și sejururilor, în locuri situate în afara reședinței obișnuite, pentru o perioadă consecutivă ce nu depășește un an (12 luni), cu scop de loisir, pentru afaceri sau alte motive” [6, p.5].

Urmând firul roșu al definițiilor noțiunii de turism, observăm că se disting două categorii de relații: relații imateriale (impalpabile) și relații materiale. Pornind de la „arta de a călători pentru propria plăcere”, rezultată din contactul direct cu natura, populația băștinașă, cu civilizația, cultura, tradițiile și ajungând la „portofelul doldora”, ceea ce presupune anumite cheltuieli pentru achitarea unor bunuri și servicii, care au, la rândul lor, impact asupra economiilor zonelor vizitate.

Din conținutul noțiunii de turism este scos în evidență rolul economic, social, cultural și chiar politic al acestuia (fiind considerat „mesager al păcii” [7, p.10]). Turismul contribuie la dezvoltarea economică a multor țări și regiuni, la educarea națiunilor, la protejarea mediului, la cunoașterea și respectarea valorilor istorice și tradiționale, la ocuparea forței de muncă și creșterea nivelului de trai, precum și la deșteptarea conștiinței naționale.

Din definițiile noțiunii de turism reies următoarele elemente structurale fundamentale ale fenomenului „turism”:

- 1) călătoria (elementul dinamic);
- 2) destinația sejurului aflat în afara reședinței (elementul static);
- 3) temporaritatea sejurului (elementul efemer al fenomenului pentru persoana vizitatoare);
- 4) caracterul nelucrativ (neaducător de câștig) al activității vizitatorului [1, p.17].

Pornind de la premisa că turismul se referă, în esență, la călătoriile oamenilor, definirea conținutului acestuia aduce în discuție aspecte, precum:

- motivul călătoriei (loisir, recreere, vacanță, vizite la rude și prieteni, afaceri, tratament medical, religie etc.);
- identificarea zonei turistice (pentru satisfacerea scopului);
- deplasarea propriu-zisă (din zona de reședință către destinația turistică);
- concentrarea în zona de destinație turistică și explorarea ei;
- revenirea la punctul de pornire.

Putem, deci, concluziona că **turismul este un fenomen social-economic care se manifestă prin deplasarea populației din zona de reședință către altă zonă mai îndepărtată, numită zonă de destinație, pentru o perioadă determinată de timp (ce nu depășește 12 luni), în vederea realizării scopului, cu condiția ca acesta să nu fie unul aducător de venit.**

În acest context apare „eroul principal”, adică persoana care efectuează o călătorie în scopuri turistice – turistul. De aici apare și necesitatea definirii noțiunii de „turist”. Prima definiție a turistului apare în 1876 în „Dicționarul universal al secolului al XIX-lea”, potrivit căruia „turistul este persoana ce călătorește doar pentru plăcerea călătoriei (ca să poată spune că a călătorit)” [1, p.9]. De definirea noțiunii de turist s-au ocupat mai mulți specialiști în domeniu, astfel că pot fi citate, în acest sens, punctele de vedere exprimate de F.W. Ogilvie, care includea în categoria turiștilor toate persoanele care îndeplinesc două condiții, și anume: se află în locuri îndepărtate de casă pentru mai puțin de un an și cheltuiesc bani în locurile respective fără să-i câștige acolo, sau de A.J. Norval, potrivit căruia turistul este persoana care intră într-o țară străină pentru orice alt scop decât cel de a-și stabili o reședință permanentă sau pentru afaceri și care cheltuiește în țara în care se află temporar banii câștigați în altă parte [3, p.14-15].

Organizația Mondială a Turismului definește turiștii ca fiind persoanele care „călătoresc sau locuiesc în locuri din afara zonei lor de reședință permanentă pentru o durată de minimum douăzeci și patru (24) de ore, dar nu mai lungă de un an consecutiv, în scop de recreere, afaceri sau altele nelegate de exercitarea unei activități remunerate în localitatea vizitată” [6].

Astfel, turismul poate fi definit prin prisma relațiilor ce se stabilesc între turist și zona de destinație (țară, regiune, localitate), precum și între turist și diferite dimensiuni ale vieții publice (culturale, economice, sociale, politice, religioase), ținându-se cont și de dimensiunile temporare.

Formele principale ale turismului, pe baza precizărilor stabilite în recomandările adoptate de ONU, sunt:

- turism intern (domestic tourism): rezidenții unei țări date care călătoresc numai în interiorul acesteia;
- turism receptor (inbound tourism): non-rezidenții care călătoresc în țara dată;
- turism emițător (outbound tourism): rezidenții țării date care călătoresc în alte țări [7, p.5-6].

Aceste trei forme de bază pot fi asociate în modalități diferite, dând naștere altor categorii ale turismului, și anume:

- turism interior, formă ce regrupează turismul intern și turismul receptor;
- turism național, constituit din turismul intern și turismul emițător;
- turism internațional, alcătuit din turismul receptor și turismul emițător [7, p.5-6].

De asemenea, vizitatorii sunt grupați, după rezidență, în vizitatori internaționali și vizitatori interni, iar fiecare categorie este, la rândul ei, subdivizată în turiști (cei care petrec cel puțin o noapte în locul vizitat) și excursioniști (vizitatori de o zi) [7, p.6].

În Republica Moldova, organizarea și desfășurarea activității de turism este reglementată prin Legea cu privire la organizarea și desfășurarea activității turistice în Republica Moldova, nr. 352-XVI din 24.11.2006, care definește turismul ca fiind „domeniu al economiei naționale, cu funcții complexe, ce reunește un ansamblu de bunuri și servicii oferite spre consum persoanelor care călătoresc în afara mediului lor obișnuit pe o perioadă mai mică de un an și al căror motiv este altul decât exercitarea unei activități remunerate în locul vizitat” [8]. O definiție asemănătoare este dată și în legislația României. În legislația altui stat din apropierea Republicii Moldova – în cea a Federației Ruse, turismul este definit ca excursii temporare (de călătorie) ale cetățenilor

Federației Ruse, ale cetățenilor străini și apatrizilor, în scopuri medicale și sanitare, de agrement, educaționale, sportive și atletice, profesionale și de afaceri, religioase și altele, fără activități de angajare legate de primirea de venituri din surse aflate în țara (locul) de ședere temporară [9].

Dacă în ultimele două decenii s-a făcut un oarecare progress în ceea ce privește standardizarea terminologică pentru turismul internațional, atunci în ceea ce privește definițiile locale, în contextul comparației dintre națiuni, aceasta rămâne o problemă de investigație pentru cercetători.

Concluzii

Cu plusurile și minusurile lor, punctele de vedere menționate mai sus referitor la definirea noțiunii de turism, ca și altele asemenea, evidențiază, pe de o parte, faptul că turismul este un fenomen cu deosebită semnificație pentru economiile multor țări, ce a captat atenția teoreticienilor și practicienilor din întreaga lume; pe de altă parte, conectat la dezvoltarea economico-socială, la ritmul alert din ultimii ani, turismul evoluează rapid, își lărgeste continuu sfera de activitate, imprimând definițiilor un caracter limitat. În aceste condiții, noțiunea de turism trebuie permanent actualizată, adaptată schimbărilor, confruntată și corelată la modificările ce au loc la nivel național și internațional.

Referințe:

1. COSMESCU, I. *Economia turismului*. Sibiu: Alma Mater, 2002.
2. CRISTUREANU, C. *Strategii și tranzacții în turismul internațional*. București: C.H. Beck, 2006. 430 p.
3. MINCIU, R. *Economia turismului*. Ediția a III-a revăzută și adăugită. București: Uranus, 2004. 312 p.
4. IVANOF, C.F. *Valorificarea informațiilor contabilității în activitatea managerială a unităților de turism*. Iași: Tehnopress, 2007.
5. Dicționarul Explicativ al Limbii Române [online]. Disponibil: <https://dexonline.ro/>
6. OMT – Recommandation sur les statistiques du tourisme. New York: Nations Unies, 1993.
7. TURCU, D., WEISZ, J. *Economia Turismului*. Timișoara: Eurostampa, 2008. 120 p.
8. Legea cu privire la organizarea și desfășurarea activității turistice în Republica Moldova, nr.352-XVI din 24.11.2006. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2007, nr.14-17/40.
9. Федеральный закон „Об основах туристской деятельности в Российской Федерации” от 24.11.1996 N 132-ФЗ (последняя редакция).

Prezentat la 22.03.2017